

RAZVOJ GOVORA I JEZIKA KOD DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Svijet u kojem se većina informacija prenosi virtualno, putem raznih ekrana, šarenih primamljivih poruka, govor je i dalje većinski zastupljen način sporazumijevanja i dijeljenja međusobnih poruka, osjećaja i dogodovština posebice kod djece predškolske dobi. Ljudsko okruženje uz koje se i djetetov govor razvija, ljudi koji okružuju dijete te tako postaju model njegova daljnjeg razvoja posebice u najranijoj dobi važan su čimbenik koji djetetu omogućuju gradnju prvenstveno vlastitog ja, a kasnije i što aktivnije uključivanje u zajednicu.

„Poznato je da se „jezik uči slušajući, govoreći i promatrajući“ (Agazzi, 1950, 58-60) i da je jedan od temeljnih zadataka odgoja u predškolskom i ranom školskom razdoblju naučiti djecu razumjeti i govoriti materinski jezik koji će na taj način postati temelj kasnijeg učenja, komuniciranja i doživljavanja svijeta te odnosa prema njemu“ (Velički, 2014). Dječji vrtić kao okruženje u kojem je dijete izloženo poticajima i aktivnostima koje povezuju govor i pismo kroz vizualizaciju od najranije dobi djeluju poticajno na uočavanje veze govora i pisma kroz alat čitanja. Dijete koje pravilno izgovara sve glasove kasnije će ih lakše napisati pa samim time i pročitati.

Razvoj govora pratimo kroz dva osnovna razdoblja:

- *predverbalno razdoblje* - započinje djetetovim rođenjem i traje do prve smislene riječi
- *verbalno razdoblje* - započinje prvom smislenom riječi do automatizacije govora i dalje.

Tijekom predverbalnog razdoblja stvaraju se važni preduvjeti za kasniji razvoj govora i jezika. Rana emotivna komunikacija koju dijete ostvaruje s bliskim osobama važna je za njegov zdrav govorni, a i siguran opći razvoj. Neverbalna komunikacija kojom dijete u tom razdoblju komunicira s okolinom uključuje fazu *gukanja* kada dijete najčešće izražava ugodu i zadovoljstvo te fazu slogovanja kada dijete povezuje nekoliko jednakih slogova zapravo oponašajući ono što je čulo u svojoj okolini. Period između 12. i 18. mjeseca obilježen je djetetovim prvim riječima te dijete tada ulazi u verbalno razdoblje razvoja

govora. Prve riječi su najčešće dvosložne (ma-ma, ta-ta...) te dijete koristeći se njima uspješno komunicira s okolinom. Krajem 2. godine javlja se takozvani telegrafski govor odnosno djetetove prve rečenice sastavljene najčešće od dvije riječi kojima dijete jasno odašilje željenu poruku. Svladavanje gramatike počinje paralelno s izgovorom prve rečenice kada dijete postepeno počinje i s dodatnom nadogradnjom govora odnosno korištenjem sve više riječi u rečenici. Krajem treće godine smatra se da je dijete već svladalo osnovu materinskog jezika. U razdobljima koji slijede govor ima sve važniju ulogu u spoznajnom razvoju djeteta. Djecu tada veseli sposobnost verbalizacije proživljenih i izmišljenih situacija, jezične igre kojima se uočava osjećaj za rimu i ritam te mogućnost da pomoću govora dolaze do novih spoznaja.

Čitanjem slikovnica u kojem dijete aktivno sudjeluje na način primjeren njegovoj dobi; držanjem slikovnice, okretanjem listova, imenovanjem i povezivanjem ilustracije s tekstom obogaćujemo djetetov vokabular.

Soba dnevnog boravka u kojoj su djeca izložena raznim **pisanim materijalima** i djeci **poznatim vizualnim podražajima** potiču ih na (nesvjesno) istraživanje veze pisanog i govornog jezika.

Poticaji kojima djeca prate neki unaprijed određeni slijed omogućujemo im lakše shvaćanje **redanja glasova (slova) u smislenu cjelinu** – riječ.

Imenovanje slova (glas B).

Pridruživanje slova – imenovanje pojma.

Povezivanje govora i pisanog jezika.

Mašta je potrebna da bi se dijete uživjelo u različite uloge ljudi, životinja, likova iz priča i predmeta, što uvelike bogati njihov rječnik i društvene vještine. Proširivanjem rječnika djeca razvijaju umijeće pričanja, prepričavanja stvarnih i izmišljenih događaja te se lakše i sigurnije uključuju u aktivnosti i time jačaju svoje samopouzdanje, stječu pojam o samome sebi i svojem pripadanju zajednici.

Osmišljavanje i pričanje priče po nizu slika.

Prepričavanje priče, koristeći elemente dramskog izražavanja.

Za djetetov cjelokupni razvoj, pa i razvoj govora i jezika bitna je obogaćena okolina u kojoj su djeci dostupni različiti poticaji. Uz razvoj govora razvija se i jezik. Dijete osluškajući svoju okolinu proširuje svoje znanje o jeziku kojim je okružen. Dijete uči svoj jezik slušajući druge kako govore i što govore; ono usvaja jezik jer je sastavni dio gotovo svake situacije u kojoj se nalazi i nastoji se ponašati kao i drugi članovi njegove zajednice. Svako dijete je individua za sebe i bitno mu je tako i pristupiti, nastojati ga zainteresirati i ponuditi mu što više raznovrsnih poticaja te mu istaknuti međusobnu povezanost svega što ga okružuje pa tako i pobuditi interes djeteta da postojeća znanja i iskustva kontinuirano nadograđuje i uočava povezanost.

Sastavile:

Zdenka Brcko i Ana Jumić odgojiteljice odgojno – obrazovne skupine *Pčelice*.

Literatura:

1. Ivanovsky, O. i Gadasin, L. (2010). *Vesela škola s logopedom*, Zagreb, Planet Zoe
2. Jovančević, M. i suradnici (2014). *Godine prve zašto su važne*, Zagreb, SysPrint
3. Moomaw, S. i Hieronymus, B. (2008). *Igre čitanja i pisanja*, Zagreb, Ostvarenje
4. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B. I Letica, M. (2004). *Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi*, Zagreb, Golden marketing – Tehnička knjiga
5. Velički, V. (2014). *Pričanje priča – stvaranje priča*, Zagreb, Alfa